

Archief van de Algemene Kerkelijke Vergadering van de Hersteld Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden

C.J. de Kruijter

Algemene kenmerken

Toegangsnummer: 326

Periode: 1792 - 1952

Archiefvormer

Hersteld Evangelisch-Luthers kerkgenootschap; algemene kerkelijke commissie

Inleiding

De Hersteld Evangelisch-Lutherse Kerk ontstond in 1791 door een scheuring in de Amsterdamse lutherse gemeente als gevolg van de strijd tussen rechtzinnigen (mensen van het oude licht) en vrijzinnigen (mensen van het nieuwe licht). Toen in de vacature van de rechtzinnige predikant J. Klap (overleden in 1790) een man van het nieuwe licht werd beroepen, trokken de mannen van het oude licht hieruit de consequentie. Zij scheidden zich af en vormden zodoende een nieuwe gemeente. De afgescheidenen noemden zich hersteld-luthers.

De Herstelde gemeente te Amsterdam richtte zich met een circulaire tot alle lutherse gemeenten, opdat deze zich – wanneer ze dezelfde opvattingen huldigden – bij haar zouden kunnen aansluiten. In de loop van de tijd sloten de volgende gemeenten of delen van gemeenten zich bij de Amsterdamse herstelden aan: Enkhuizen in 1795, Medemblik in 1797, Gorinchem in 1799, Harlingen in 1801, Hoorn in 1802 en Zwolle in 1817. In 1827 ontstond in Den Helder een nieuwe gemeente. Deze gemeenten verboederden zich met de hersteld evangelisch-lutherse gemeente van Amsterdam. Daardoor ontstond nog geen nieuw kerkgenootschap, maar er vormde zich een band van broederschap (een fraterniteit, zie inv. nr. 62), waarbij de Amsterdamse gemeente de buitengemeenten financieel steunde en bijstond in de predikantskeuze. De hersteld-luthers in Hoorn maakten zich in 1814 los van de fraterniteit en verenigden zich met de oude gemeente aldaar tot de Verenigde evangelisch-lutherse gemeente, die helemaal los stond van enig kerkverband, een vrije gemeente dus. De gehele gemeente in Hoorn voegde zich in 1846 weer bij de herstelden.

Het hoofdbestuur van de hersteld-lutherse gemeenten werd tot 1833 gevormd door de 'Vergadering van de Herstelde Evangelisch-Lutherse Gemeente te Amsterdam en van de met dezelve verboederde gemeenten' (zie inv. nr. 1, waarin zich de notulen vanaf 1819 bevinden). De regering ontwierp voor de Evangelisch-Lutherse Kerk een algemeen reglement, dat in 1818 een synodaal bestuur invoerde. Het was de bedoeling om de herstelden met de evangelisch-luthers in één synodaal verband op te nemen. Omdat de herstelden niet betrokken waren bij het ontwerp, weigerden ze het algemeen reglement te aanvaarden. De daaropvolgende jaren was er weinig bereidheid om mee te werken aan het stichten van een afzonderlijk kerkgenootschap. Dat veranderde in 1833, toen de afgevaardigden van de verschillende gemeenten het besluit namen om het Hersteld Evangelisch-Luthers Kerkgenootschap te constitueren. Bij Koninklijk Besluit van 7 augustus 1835, nummer 83, werd het algemeen reglement op het bestuur van dit kerkgenootschap goedgekeurd, en ingevoerd per 1 januari 1836 (zie inv. nrs. 55 t/m 57). Het algemeen reglement droeg het hoogste bestuur van het Hersteld Evangelisch-Luthers Kerkgenootschap op aan de Algemene Kerkelijke Vergadering (A.K.V.), vergelijkbaar met de synode in de Evangelisch-Lutherse Kerk. De uitvoering van haar besluiten en de behandeling

van de lopende zaken was de taak van de Algemene Kerkelijke Commissie (A.K.C.), vergelijkbaar met de synodale commissie in de zusterkerk. Een belangrijk verschil met de organisatie van de Evangelisch-Lutherse Kerk was de positie van de afzonderlijke gemeenten. Door het ontstaan van de herstelde gemeenten, die zich immers afzonderlijk bij de Amsterdamse gemeente hadden gevoegd, behielden zij een grotere zelfstandigheid dan de gemeenten in de zusterkerk. De A.K.V. en de A.K.C. behartigden alle zaken die tot het gehele kerkgenootschap behoorden, de plaatselijke aangelegenheden behoorden tot de competentie van de plaatselijke kerkelijke colleges (vgl. art. 3 van het algemeen reglement). Dit verschil speelde een rol bij de hereniging met de Evangelisch-Lutherse Kerk, die tot stand kwam in de jaren 1948 tot en met 1952. Voor zo'n belangrijk besluit, dat het gehele kerkverband aanging, moest de Algemene Kerkelijke Vergadering de kerkenraden van alle afzonderlijke gemeenten raadplegen. Zij ging zelfs zover, dat alle leden van de gemeenten de gelegenheid kregen zich uit te spreken voor of tegen de hereniging (zie inv. nr. 229).

De Algemene Kerkelijke Vergadering was samengesteld uit afgevaardigden van de verschillende gemeenten. Bij de invoering van het algemeen reglement waren dat zeventien personen, van wie er negen predikant en acht gemeentelid waren: Amsterdam leverde twee predikanten en zes gemeentelieden, de buitengemeenten zeven predikanten en twee gemeentelieden. De vergaderingen werden eenmaal per jaar te Amsterdam gehouden. In buitengewone gevallen kon de Algemene Kerkelijke Commissie een extra vergadering van de A.K.V. bijeenroepen. De A.K.C. bestond uit zeven personen: vier afgevaardigden van Amsterdam, waaronder twee predikanten, en drie afgevaardigden van de buitengemeenten, bij voorkeur predikanten.

Voor de opleiding van haar predikanten beschikte het kerkverband over een eigen kweekschool, ook wel seminarium genoemd: zie inv. nr. 189.

Dit archief bevat veel stukken over de afzonderlijke gemeenten, hetgeen voor de geschiedschrijving van deze gemeenten van belang kan zijn: zie bijvoorbeeld de inv. nrs. 102 tot en met 178. Ook de andere archivalia kunnen gegevens over de plaatselijke gemeenten opleveren. De Hersteld Evangelisch-Lutherse Kerk hield in 1952 op te bestaan door hereniging met de Evangelisch-Lutherse Kerk. Aan de hereniging zijn vele pogingen voorafgegaan. De eerste onderhandelingen vonden plaats in de jaren 1819 tot en met 1821, maar deze leidden niet tot het gewenste resultaat. Vanaf de jaren veertig van de negentiende eeuw ontstond een briefwisseling tussen de hoogste besturen van de beide lutherse kerkverbanden over zaken van gemeenschappelijk belang (zie de inv. nrs. 218 en 219). Omstreeks 1855 stelden zij een verbroederingscommissie in om tot vereniging te komen (zie de inv. nrs. 220 t/m 224). Men heeft jarenlang vergaderd, doch ook nu weer zonder enig resultaat. De commissie is in 1892 opgeheven. Vanaf 1928 tot na de Tweede Wereldoorlog zijn opnieuw pogingen ondernomen om tot hereniging te komen (inv. nrs. 225 t/m 229). Deze kunnen in drie perioden worden ingedeeld: het overleg tussen 1928 en 1934, de besprekingen tussen 1940 en 1942 en de onderhandelingen in de jaren 1945 tot en met 1952. Bij alle drie pogingen ging het initiatief uit van de hersteld-lutherse kerk, maar in die kring waren dan ook wel de meeste weerstanden te overwinnen. De eerste twee pogingen eindigden in een negatief resultaat als gevolg van besluitvorming in de Algemene Kerkelijke Vergadering, waarbij het bestaan van een vrijzinnige richting in de Evangelisch-Lutherse Kerk een belangrijke rol speelde. De onderhandelingen na de Tweede Wereldoorlog resulteerden uiteindelijk tot de gewenste kerkvereniging. Dit lukte pas na moeizame besprekingen en een ernstig conflict bij de herstelden. Het conflict, dat in de jaren 1946 tot en met 1948 vooral in de Amsterdamse gemeente speelde, ging over het al dan niet fuseren met de Evangelisch-Lutherse Kerk. Het Amsterdamse College van Vertegenwoordigers (toezichthouder over de andere colleges in de Amsterdamse gemeente) en de voorzitter van de Algemene Kerkelijke Vergadering, ds. B. E. J. Bik, waren felle tegenstanders van de hereniging. De strijd tussen voor- en tegenstanders leidde tot onverkwikkelijke situaties en rechtszaken, die regelmatig de landelijke en kerkelijke pers haalden. Na de afzetting in 1948 van dominee Bik, die tevens voorzitter van de Algemene Kerkelijke Vergadering was, kwamen de onderhandelingen met de Evangelisch-Lutherse Kerk weer op gang. De hereniging vond plaats in januari 1952.

Het archief van dit kerkgenootschap vormde naar alle waarschijnlijkheid een geheel met de archieven van de Hersteld Evangelisch-Lutherse Gemeente te Amsterdam. De archieven van de Amsterdamse gemeente zijn in de jaren vijftig van de vorige eeuw geïnventariseerd door mr. J. H. van den Hoek Ostende. Uit de inventaris van de Amsterdamse archieven (archief nummer 190) blijkt, dat een klein aantal stukken van het landelijke kerkgenootschap is achtergebleven

in het plaatselijke archief. Het gaat vooral om archiefstukken betreffende de zendingsarbeid: zie hiervoor de 'Inventaris van de archieven der Hersteld Evangelisch-Luthersche Gemeente te Amsterdam, 1791-1952', met name de inventarisnummers 1017 tot en met 1041, die gedeeltelijk het zendingswerk van de Amsterdamse gemeente betreffen, maar deels ook het landelijke zendingswerk. Dit verklaart dat in het archief van het landelijke kerkgenootschap zo weinig stukken over de zending te vinden zijn, slechts de inventarisnummers 233 en 234. Geraadpleegde bronnen:

Mr. J. H. van den Hoek Ostende, Inventaris van de archieven der Hersteld Evangelisch-Luthersche Gemeente te Amsterdam, 1791-1952. Amsterdam 1957.

N.B.: De inleiding van deze inventaris is van belang voor een goed inzicht in het ontstaan en functioneren van de Amsterdamse herstellende gemeente, de hoofdgemeente van de fraterniteit.

Paul Estié, Van afgescheiden gemeente tot kerkgenootschap. Geschiedenis van de Hersteld Evangelisch-Luthers in Amsterdam, 1791-1836. Hilversum 2007.

N.B.: Deze grondige studie geeft niet alleen de geschiedenis van de Amsterdamse gemeente, maar ook de geschiedenis van de totstandkoming van het landelijke kerkgenootschap tot aan de invoering van het Algemeen Reglement voor het bestuur der Hersteld Evangelisch Luthersche Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden.

Inventaris

Stukken van algemene aard .....
Stukken betreffende bijzondere onderwerpen .....

1 Stukken van algemene aard

1.1 Vergaderstukken

1.1.1 Algemene Kerkelijke Vergadering

1-6 Notulen van de Algemene Kerkelijke Vergadering 1819 - 1952 6 delen

1 N.B. tot 1833 de 'Vergadering van de Herstelde Evangelisch-Lutherse Gemeente te Amsterdam en van de met dezelve verbroederde gemeenten' geheten 1819 - 1835

2 - 1836 - 1851

3 - 1852 - 1867

4 - 1868 - 1910

5 Met trefwoordenindex 1911 - 04/1948

6 - 05/1948 - 1952

7-8 Overzichten van de leden en plaatsvervangers van de Algemene Kerkelijke Vergaderingen 1833 - 1951 1 band en 1 omslag

7 - 1833 - 1945 1 band

8 - 1946 - 1951 1 omslag

9-10 Vergaderagenda's van de Algemene Kerkelijke Vergadering 1886 - 1950 1 band en 1 omslag

9 - 1886 - 1944 1 band

10 - 1946 - 1950 1 omslag

11-12 Presentielijsten van de deelnemers aan de Algemene Kerkelijke Vergaderingen 1886 - 1950 1 band en 1 omslag

11 - 1886 - 1946 1 band

12 - 1947 - 1950 1 omslag

- 13 Notulen van de buitengewone Algemene Kerkelijke Vergadering 1947 1 stuk
- 1.1.2 Algemene Kerkelijke Commissie
  - 14-21 Notulen van de Algemene Kerkelijke Commissie 1833 - 1952 8 delen
    - 14 - 1833 - 1850
    - 15 - 11/1845 - 29/10/1863
    - 16 - 29/10/1863 - 04/1870
    - 17 - 08/1870 - 08/1882
    - 18 - 10/1882 - 04/1893
    - 19 - 06/1893 - 1911
    - 20 Met trefwoordenindex 1912 - 06/10/1937
    - 21 Met trefwoordenindex 21/10/1937 - 1952
    - 22 Verslagen en een agenda van vergaderingen van afgevaardigden van de kerkenraden (kerkeraadsdagen), alsmede een toespraak gehouden op de kerkeraadstag van 1943 1930 - 1950 1 omslag
- 1.2 Correspondentie
  - 23-30 Minuten van uitgegane stukken van de Algemene Kerkelijke Commissie 1833 - 1952 6 delen en 2 omslagen
    - 23 - 1833 - 04/11/1837
    - 24 - 16/11/1837 - 05/1846
    - 25 - 07/1846 - 1861
    - 26 - 1862 - 02/1874
    - 27 - 03/1874 - 1896
    - 28 - 1897 - 1944
    - 29 - 1946 - 02/1947 1 omslag
    - 30 - 03/1947 - 1952 1 omslag
  - 31-39 Ingekomen stukken bij de Algemene Kerkelijke Commissie 1834 - 1952 3 banden en 6 omslagen
    - 31 - 1834 - 1839 1 band
    - 32 - 1840 - 1854 1 band
    - 33 - 1855 - 1946 1 band
    - 34 - 1946
    - 35 - 1947
    - 36 - 1948
    - 37 - 1949
    - 38 - 1950
    - 39 - 1951 - 1952
  - 40-41 Overige correspondentie 1837 - 1945
    - 40 Correspondentie met de hoge overheid en het koninklijk huis 1837 - 1945 1 band
    - 41 Correspondentie met andere instellingen en personen 1917 - 1945 1 omslag
  - 42 Ingekomen stukken bij de Algemene Kerkelijke Vergadering, met overzichten van ingekomen stukken 1847 - 1945 1 band
  - 43 Lijsten van ingekomen stukken bij de Algemene Kerkelijke Commissie 1833 - 1850 1 omslag

- 44 Register van ingekomen en verzonden stukken respectievelijk bij en door de Algemene Kerkelijke Commissie 1944 - 1952 1 deel

1.3 Verslaggeving

- 45-49 Verslagen van de handelingen van de Algemene Kerkelijke Commissie 1833 - 1951 3 banden, 1 deel en 1 omslag

45 - 1833 - 1875

46 - 1876 - 1900

47 - 1901 - 1945

48 Voorlopige verslagen 1911 - 1916 1 deel

49 - 1939 - 1951 1 omslag

- 50-51 Verslagen van de handelingen van de Algemene Kerkelijke Vergadering 1878 - 1942 2 banden

50 Gedrukt 1878 - 1939

51 - 1886 - 1935

2 Stukken betreffende bijzondere onderwerpen

2.1 Organisatie

2.1.1 Reglementen

- 52 Kerkelijke ordonnantie voor de Herstelde Lutherse Gemeente binnen Amsterdam 1798 1 deel

- 53-54 Stukken betreffende de samenstelling en wijziging van reglementen van de Hersteld Evangelisch-Lutherse Gemeente te Amsterdam en van de Hersteld Evangelisch-Lutherse Kerk 1828 - 1944 2 banden

53 - 1828 - 1835

54 - 1836 - 1944

- 55 Stukken betreffende de consulerende commissie terzake van de organisatie van het kerkgenootschap ter voorbereiding van het algemeen reglement 1833 - 1836 1 deel

- 56-57 Algemeen Reglement voor het bestuur der Herstelde Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden 1835 - 1950 1 omslag en 1 deel

56 - 1835 - 1858 1 omslag

- 57 Met latere wijzigingen en een naamlijst van predikanten die het reglement ondertekend hebben 1835 - 1950 1 deel

- 58 Reglementen van de Hersteld Evangelisch-Lutherse Kerk en de gemeenten te Amsterdam en Arnhem, waaronder het reglement van orde voor de Algemene Kerkelijke Vergadering, het reglement op de toelating van studenten, kandidaten en proponenten en de... 1839 - 1925 1 band

- 59-61 Kerkelijke reglementen voor het Hersteld Evangelisch-Luthers Kerkgenootschap 1866 - 1942 3 delen

59 - 1866

60 - 1907

61 - 1942

- 62 Akten van fraterniteit van de Amsterdamse gemeente met de gemeenten Den Helder, Enkhuizen, Gorinchem, Harlingen, Hoorn, Medemblik en Zwolle, met statistische overzichten van de gemeenten (1898 tot en met 1923) 1889 - 1941 1 band

Betreft voornamelijk afschriften van oudere acten

2.1.2 Archief

- 63** Register van het archief van de Algemene Kerkelijke Vergadering 1833 - 1849 1 deel

2.2 Financiën

2.2.1 Boekhouding

- 64-71** Rekeningen van het algemeen bestuur en de fondsen 1833 - 1914 6 delen, 1 deeltje en 1 katern
- 64** Algemene Kerkelijke Commissie, met achterin de rekening van het predikantsweduwenfonds (aug. 1867-juli 1868) 1833 - 07/1865
- 65** Fonds voor de opleiding van studenten 1843 - 07/1868
- 66** Fonds voor de opleiding van studenten 08/1868 - 07/1869 1 deeltje
- 67** Emeritaatsfonds, aanvankelijk voor de predikanten buiten die van Amsterdam 1853 - 07/1869
- 68** Fonds voor hulpbehoevende gemeenten 1866 - 07/1869 1 katern
- 69** Algemene Kerkelijke Commissie en de fondsen 08/1869 - 05/1896
- 70** Algemene Kerkelijke Commissie en de fondsen 06/1896 - 05/1913
- 71** Algemene Kerkelijke Commissie en de fondsen 07/1913 - 05/1914
- 72-78** Kasboeken van inkomsten en uitgaven van het algemeen bestuur (Algemene Kerkelijke Commissie) 1833 - 1952 5 delen en 2 deeltjes
- 72** - 1833 - 1861 1 deeltje
- 73** - 1853 - 1856 1 deeltje
- 74** - 08/1869 - 11/1905
- 75** - 12/1905 - 05/1913
- 76** - 08/1913 - 05/1925
- 77** - 06/1925 - 05/1939
- 78** - 06/1939 - 01/1952
- 79-80** Kasboeken van inkomsten en uitgaven betreffende predikantsvacatures in verschillende gemeenten 1864 - 1913 1 katern en 1 deeltje
- 79** - 1864 - 1870 1 katern
- 80** - 1912 - 1913 1 deeltje
- 81-84** Specimen van bijlagen bij de rekeningen, met name kasstukken 1886 - 1952 2 pakken en 2 omslagen
- 81** - 1886 - 1939
- 82** - 1940 - 1942
- 83** - 1943 - 1945 1 omslag
- 84** - 1946 - 1952 1 omslag
- 85** Lijsten van betaalde presentiegelden voor het bijwonen van vergaderingen van de Algemene Kerkelijke Vergadering en de Algemene Kerkelijke Commissie 1905 - 1915 1 omslag
- 86** Kasboek van de commissie voor de verspreide leden van de Hersteld Evangelisch-Lutherse Kerk 1922 - 1948 1 deeltje
- 87** Kasboek van de Algemene Kerkelijke Commissie ('Rekening Courant') 1932 - 1933 1 deeltje
- 88** Journaal van de Algemene Kerkelijke Commissie 1948 - 1952 1 deel
- 89** Grootboek van de Algemene Kerkelijke Commissie 1948 - 1952 1 deel

2.2.2 Legaten

90 Stukken betreffende legaten ten gunste van diverse fondsen 1892 - 1917 1 omslag

91 Stukken betreffende de legaten van mejuffrouw M.J.D. Schwill en mevrouw M. Kuneman, resp. dochter en weduwe van ds. J.H. Schwill 1915 - 1930 1 omslag

2.2.3 Verslaggeving penningmeesters

92-93 Verslagen van de penningmeesters van de Algemene Kerkelijke Commissie, met rekening en verantwoording 1834 - 1945 2 banden

92 - 1834 - 1914

93 - 1915 - 1945

94 Verslagen van de penningmeesters over de fondsen van de Algemene Kerkelijke Commissie 1943 - 1951 1 omslag

2.2.4 Overige financiële stukken

95-96 'Brievenboeken', kopieboeken van uitgegane stukken, van de penningmeesters van de Algemene Kerkelijke Commissie 1911 - 1922 2 delen

95 - 09/1911 - 10/1917

96 - 10/1917 - 1922

97 Register van de fondsen onder beheer van de penningmeesters van de Algemene Kerkelijke commissie. Met alfabetische index 1912 - 1938 1 deel

98-99 Stukken betreffende de financiële verhouding tussen kerk en staat, rijks subsidie aan kerkgenootschappen 1919 - 1941 1 band en 1 omslag

98 - 1848

99 - 1920 - 1921 1 omslag

100 Nota met aanwijzingen voor de penningmeesters van de Algemene Kerkelijke Commissie 1930 ca. 1 stuk

101 Financiële correspondentie van de penningmeesters der Algemene Kerkelijke Commissie 1950 - 1952 1 omslag

2.3 Gemeenten

2.3.1 Staat der gemeenten

102-110 Stukken afkomstig van, alsmede betreffende de afzonderlijke gemeenten, ingekomen bij of uitgegaan van de Algemene Kerkelijke Commissie 1833 - 1946 9 banden

102 Amsterdam 1833 - 16/09/1874

103 Amsterdam 16/09/1874 - 1944

104 Enkhuizen 1836 - 1944

105 Gorinchem 1833 - 1855

106 Harlingen 1840 - 1946

Zie ook inv. nr. 105

107 Den Helder 1871 - 1946

108 Hoorn 1844 - 1946

109 Medemblik 1797 - 1946

110 Zwolle 1833 - 1945

111-144 Verslagen van de staat der afzonderlijke gemeenten, met rekening en verantwoording van de fondsen 1834 - 1951 26 banden en 8 omslagen

111 Amsterdam 1834 - 1874

- 112 Amsterdam 1875 - 1896
- 113 Amsterdam 1897 - 1912
- 114 Amsterdam 1913 - 1925
- 115 Amsterdam 1926 - 1935
- 116 Amsterdam 1936 - 1944
- 117 Amsterdam 1944 - 1951 1 omslag
- 118 Enkhuizen 1834 - 1874
- 119 Enkhuizen 1875 - 1912
- 120 Enkhuizen 1913 - 1944
- 121 Enkhuizen 1945 - 1950 1 omslag
- 122 Gorinchem 1834 - 1874
- 123 Gorinchem 1875 - 1912
- 124 Gorinchem 1913 - 1944
- 125 Gorinchem 1945 - 1950 1 omslag
- 126 Harlingen 1834 - 1874
- 127 Harlingen 1875 - 1912
- 128 Harlingen 1913 - 1944
- 129 Harlingen 1945 - 1950 1 omslag
- 130 Den Helder 1875 - 1912
- 131 Den Helder 1913 - 1944
- 132 Den Helder 1945 - 1950 1 omslag
- 133 Hoorn 1846 - 1874
- 134 Hoorn 1875 - 1912
- 135 Hoorn 1913 - 1944
- 136 Hoorn 1945 - 1950 1 omslag
- 137 Medemblik 1836 - 1874
- 138 Medemblik 1875 - 1912
- 139 Medemblik 1913 - 1944
- 140 Medemblik 1945 - 1949 1 omslag
- 141 Zwolle 1834 - 1874
- 142 Zwolle 1875 - 1912
- 143 Zwolle 1913 - 1944
- 144 Zwolle 1945 - 1946 1 omslag
- 145 Reglementen van de gemeenten te Enkhuizen, Gorinchem, Harlingen, Den Helder, Hoorn, Medemblik en Zwolle 1841 - 1933 1 band

2.3.2 Verslaggeving aan de Algemene Kerkelijke Vergadering

- 146-149 Verslagen over de staat der gemeenten, uitgebracht aan de Algemene Kerkelijke Vergadering 1834 - 1944 4 banden
  - 146 - 1834 - 1875
  - 147 - 1876 - 1899
  - 148 - 1900 - 1925
  - 149 - 1926 - 1944
- 150-152 Verslagen over de financiële toestand van de gemeenten, uitgebracht aan de Algemene Kerkelijke Vergadering 1872 - 1951 2 banden en 1 omslag

150 - 1872 - 1909

151 - 1910 - 1945

152 - 1943 - 1951 1 omslag

153 Overzichten met statistische gegevens over de gemeenten 1898 - 1922
1 omslag

2.3.3 Gemeente te Amsterdam

154 Reglementen van de Hersteld Evangelisch-Lutherse Gemeente te Amsterdam 1798 - 1911 1 omslag

155 Stukken betreffende het eeuwfeest van de Hersteld Evangelisch-Lutherse Gemeente te Amsterdam, met lijsten voor intekening op het uitgegeven gedenkschrift 1891 1 band

156 Reglementen voor het diaconaal bestuur der Hersteld Evangelisch-Lutherse Gemeente te Amsterdam 1900 ca. 1 omslag

157 Verslag van de werkzaamheden van de diaconie van de Hersteld Evangelisch-Lutherse Gemeente te Amsterdam 1907 - 1911 1 deeltje

158-159 Jaarverslagen van de Hersteld Evangelisch-Lutherse Gemeente te Amsterdam 1910 - 1912 2 deeltjes

158 - 1910

159 - 1911 - 1912

160-172 Jaarboekjes voor de Hersteld Evangelisch-Lutherse Gemeente te Amsterdam 1928 - 1944 4 deeltjes en 9 katernen

160 - 1928 - 1929 1 deeltje

161 - 1929 - 1930 1 deeltje

162 - 1930 - 1931 1 deeltje

163 - 1931 - 1932 1 deeltje

164 - 1933 - 1934

165 - 1934 - 1935

166 - 1935 - 1936

167 - 1937 - 1938

168 - 1938 - 1939

169 - 1939 - 1940

170 - 1940 - 1941

171 - 1942 - 1943

172 - 1943 - 1944

173 Correspondentie van de Commissie voor reglementsherziening van de gemeente te Amsterdam inzake het ontwerp Plaatselijk Kerkelijk Reglement en de ontwerpen voor herziene reglementen voor Consistorie en Ouderlingen 1943 - 1944 1 pak

174 Overeenkomst tussen de ouderlingen en diakenen van de gemeente te Amsterdam inzake het beheer van de fondsen 1943 1 stuk

175 Kerkelijke reglementen voor de Hersteld Evangelisch-Lutherse Gemeente te Amsterdam 1945 1 deel

176 Stukken betreffende de kandidaatstelling voor ouderlingen, diakenen en vertegenwoordigers in de gemeente te Amsterdam 1946 - 1948 1 omslag

2.3.4 Gemeente te Den Helder

- 177 Kasboek van het restauratiefonds van de gemeente Den Helder 1927 - 1940 1 deeltje

2.3.5 Gemeente te Zwolle

- 178 Stukken betreffende het uittreden van de gemeente te Zwolle uit het kerkgenootschap en haar toetreden tot de Evangelisch-Lutherse Kerk 1947 - 1948 1 omslag

2.4 Liturgie en eredienst

- 179 Stukken betreffende de samenstelling van een nieuw gezangboek voor de Hersteld Evangelisch-Lutherse Kerk 1836 - 1858 1 band
- 180 Stukken betreffende gezangen, bijbelvertaling en liturgische formulieren, in gebruik bij de Hersteld Evangelisch-Lutherse Kerk 1841 - 1912 1 band
- 181 Notulen van de gezamenlijke vergaderingen van de commissie tot vervaardiging van een nieuw gezangboek voor de Hersteld Evangelisch-Lutherse Gemeente en de kerkenraad van de gemeente te Amsterdam 1854 - 1857 1 deel
- 182 Kerk- en gezangboek van de Hersteld Evangelisch-Lutherse Kerk in Nederland, met onder meer liturgische formulieren voor gebruik in de erediensten 1857 1 deel

183-187 Stukken betreffende de voorbereiding van een nieuw gezangboek s.d. 5 delen

- 183 Gezangen 1 t/m 73
- 184 Gezangen 74 t/m 151
- 185 Gezangen 152 t/m 244
- 186 Gezangen 245 t/m 311
- 187 Gezangen 312 t/m 359

188 Liturgische formulieren voor gebruik in de erediensten s.d. 1 omslag

2.5 Predikanten, studenten en andere functionarissen

- 189 Stukken betreffende de financiering en organisatie van het hoger theologisch onderwijs ten behoeve de opleiding van predikanten voor de Hersteld Evangelisch-Lutherse Kerk 1833 - 1942 1 band

190-194 Stukken betreffende predikanten en andere functionarissen, met onder meer proponent spreken van aanstaande predikanten 1835 - 1945 5 banden

- 190 G.A. Alers t/m J.J.L. Duyvendak
- 191 C.H. Endert t/m J.A. Gullen
- 192 J.P. van Heest t/m A. van Rijn
- 193 C. Schad t/m J.A.F.A. Stellwag
- 194 W.H. Thorbecke t/m J. IJserinkhuijzen

- 195 Register inzake verklaring en belofte van studenten, kandidaten en proponenten, die zijn toegelaten tot het ambt van predikant, met voorin losse verklaringen uit de periode 1836-1855 en achterin een register van personen, die bevoegd zijn verklaard tot... 1836 - 1950 1 deel

- 196 Sukken betreffende de militaire dienst, onder meer over vrijstelling van dienst voor theologische studenten en aanstelling van veldpredikers uit het kerkgenootschap 1847 - 1940 1 band

- 197 Verklaringen inzake verlening van borgstelling aan theologiestudenten ten gunste van het fonds tot opleiding van studenten 1879 - 1910 1 omslag

- 198 Verslagen over het onderwijs aan de kweekschool van de Hersteld Evangelisch-Lutherse Kerk 1894 - 1945 1 band

199 Preekschetsen en andere verhandelingen van predikanten, onder meer over de karakters van Luther en Melancthon, over de scheiding van de rijken van Israel en Juda en over de ziekenverpleging in de christelijke kerk 1900 ca. 1 band

200 Stukken betreffende het toelaten van vrouwen tot het ambt van predikant 1920 - 1934 1 omslag

2.6 Interkerkelijke contacten en contacten met instellingen

201 Stukken betreffende ontwapeningsconferenties, nationaal en internationaal 1931 - 1932 1 omslag

202-203 Stukken betreffende de Nederlandse afdeling van de Wereldbond der Kerken (voluit: Wereldbond voor Internationale Vriendschap door de Kerken) 1931 - 1947 2 omslagen

202 - 1931

203 Met notulen van de gehouden vergaderingen 1946 - 1947

204 Stukken betreffende de Commissie ter bestudering van de onderwerpen van de Wereldconferentie der Kerken te Edingburgh 1937 van de Oecumenische Raad in Nederland 1936 - 1937 1 omslag

205 Brief van de Martin Luther Bund te Erlangen (Duitsland) inzake toetreding als lid van de bond 1937 1 stuk

206 Minuut van de uitgegane brief inzake het uittreden uit de Oecumenische Raad in Nederland 1939 1 stuk

207 Stukken betreffende contacten met de Christelijke Radio Raad en de Nederlandse Christelijke Radio Vereniging inzake het uitzenden van radiokerkdiensten 1939 - 1941 1 omslag

208-209 Correspondentie met het Convent der Kerken, sinds 1942 Interkerkelijk Overleg 1940 - 1945 2 banden

208 - 1940 - 1942

209 - 1943 - 1945

210-211 Stukken betreffende het Interkerkelijk Overleg, met notulen van gehouden vergaderingen 1943 - 1949 1 pak en 1 omslag

210 - 12/1943 - 1947

211 - 1948 - 05/1949

212 Stukken betreffende contacten met de stichting 'Het Nationaal Instituut', Centrale Organisatie tot verdieping van het Nationaal-Bewustzijn en tot versterking van de Nationale Saamhorigheid 1946 - 1947 1 omslag

213 Stukken betreffende de Interkerkelijke Contactcommissie voor de Zaken der Politieke Delinquenten, met notulen van de gehouden vergaderingen 1946 - 1948 1 pak

214 Stukken betreffende de Oecumenische Raad in Nederland, met notulen van de gehouden vergaderingen 1946 - 1949 1 pak

215 Stukken betreffende het Interkerkelijk Overleg in Radio-aangelegenheden (IKOR), met notulen van gehouden vergaderingen 1946 - 1949 1 omslag

216 Stukken betreffende het Inter-Church Reconstruction Committee of the Netherlands, afdeling van het Department of Reconstruction and Inter-Church Aid of the World Council of Churches 1946 - 1950 1 omslag

217 Tijdschrift 'Gemeenschap der Kerken', maandblad van de Oecumenische Raad in Nederland 1947 - 1949 1 omslag

2.7 Hereniging met de Evangelisch-Lutherse Kerk

- 218-219** Stukken betreffende contacten tussen de beide lutherse kerkgenootschappen, onder meer briefwisseling over zaken van gemeenschappelijk belang 1841 - 1942 2 banden
218 - 1841 - 1890
219 - 1928 - 1942
- 220-222** 'Brievenboeken' van de verbroederingscommissie van de beide lutherse kerkgenootschappen, waarin ingekomen en minuten van uitgegane stukken zijn afgeschreven. Met indexen 1855 - 1887 3 delen
220 - 1855 - 1870
221 - 1871 - 08/1878
222 - 08/1878 - 1887
- 223-224** Notulen van de commissie tot verbroedering van de beide lutherse kerkgenootschappen 1857 - 1892 2 delen
223 - 1857 - 1877
224 - 1878 - 1892
- 225** Stukken betreffende pogingen tot hereniging met de Evangelisch-Lutherse Kerk 1928 - 1946 1 omslag
- 226-227** Stukken betreffende het conflict inzake een mogelijke fusie met de Evangelisch-Lutherse Kerk, uitlopend op de schorsing en afzetting van ds. B.E.J. Bik 1946 - 1950 2 pakken
226 - 1946 - 08/1947
227 - 09/1947 - 1950
- 228** Stukken betreffende de voorbereiding en realisering van de hereniging met de Evangelisch-Lutherse Kerk 1948 - 1952 1 pak
- 229** Stukken betreffende het onderzoek onder de leden van het kerkgenootschap naar hun mening over de hereniging met de Evangelisch-Lutherse Kerk, met een selectie uit de antwoordkaarten waaronder die van de tegenstanders met de motivering van hun tegenstem 1950 1 omslag
- 2.8** Overige stukken
- 230** Rapporten van predikanten en commissies, uitgebracht aan de Algemene Kerkelijke Commissie over onder meer kerkelijke fondsen, verspreid wonende leden, zending, jeugdwerk en het weeshuis (Oude mannen en vrouwen Huis) 1838 - 1946 1 band
- 231** Jaarverslagen van de commissie voor de verspreide leden van de Hersteld Evangelisch-Lutherse Kerk 1905 - 1944 1 band
- 232** Stukken betreffende herdenkingen, onder meer van de Nederlandsche Lutherse Jongelings Bond, herdenking kerkhervorming in 1917 en 150 jarig bestaan van de Hersteld Evangelisch-Lutherse Gemeente Amsterdam in 1941 1911 - 1946 1 band
- 233** Rapport van een ad hoc adviescommissie over het zendingswerk 1914 1 stuk
- 234** Correspondentie van de zendingsraad 1943 - 1949 1 omslag
- 235** Stukken betreffende de ledenadministratie bij de Hersteld Evangelisch-Lutherse Gemeente te Amsterdam 1936 1 omslag
- 2.9** Bibliotheek
- 2.9.1** Algemeen
- 236** 'Lijst van boeken toebehoordende aan de Hersteld Evangel. Lutherse Gemeente te Amsterdam, in bruikleen afgestaan aan de Universiteits Bibliotheek te Amsterdam' 1940 1 deel
Gedrukt

2.9.2 Bijbels en belijdenisgeschriften

- 237** 'Bijbel behelzende het oude en nieuwe testament, uit de Hoogduitsche vertaling van M. Luther, eertijds door Adolf Visscher in het Nederduitsch overgezet. Herzien in 1750, 1780, 1823, 1852 en 1873' *1884 1 deel*
- 238** 'Bijbel, dat is de geheele Heilige Schrift des ouden en nieuwen testaments, uit de Hoogduitsche vertaling van M. Luther, eertijds door Adolf Visscher in het Nederduitsch overgezet. Herzien in 1750, 1780, 1823, 1852, 1873 en 1906' *1925 1 deel*
- 239** 'Bijbel, dat is de geheele Heilige Schrift des ouden en nieuwen testaments, uit de Hoogduitsche vertaling van Dr. M. Luther, eertijds door Adolf Visscher in het Nederduitsch overgezet. Herzien in 1750, 1780, 1823, 1852, 1873, 1906, 1911 en 1933' *1935 1 deel*
- 240** 'Bijbel, dat is de gansche Heilige Schrift, bevattende alle de canonieke boeken des ouden en nieuwen testaments. Op last van de Hoogmogende Heeren Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden, en volgens het besluit van de Nationale Synode gehouden te... *1934 1 deel*
- 241** 'Het Nieuwe Testament. Nieuwe Vertaling op last van het Nederlandsch Bijbelgenootschap door de daartoe benoemde commissie bewerkt' *1939 1 deel*
Vanuit de Hersteld Evangelisch-Lutherse Kerk is aan deze vertaling meegewerkt: zie de voorrede
- 242** Joodse bijbel in het Hebreeuws: 'Sefer Torah Newiim oe-ketoewim: medoejak heitew al pi Ha-mesoera. Hoega be-ijoen nimratz al jedei. He-chacham ha-moewhak. Meir Ha-Levie Leteris. Berlin, bidfoes Trawitzsj oe-beno 5689' *1929 1 deel*
- 243** 'Novum Testamentum Graece', door D. Eberhard Nestle *1927 1 deel*
- 244** 'Luther's Kleine Catechismus, 1529-1929. Gedenkschrift vanwege de Evangelisch-Luthersche Kerk en de Hersteld Evangelisch-Luthersche Kerk der Nederlanden door prof. dr. H.A. van Bakel, prof. dr. J.W. Pont, prof. mr. J. Loosjes, Dr. J.A. Rust, ds. D... *1929 1 deel*
- 245** 'De Kleine Catechismus of onderwijzing in de Christelijke Leer, van Dr. Martinus Lutherus, alsmede de Orde des Heils, door J.J. Rambach, Th. Doctor en Professor te Giessen' *s.d. 1 deeltje*

2.9.3 Catechetisch onderwijs

- 246** 'Nieuw Avondmaal-boekje, ten dienste van oprechte Christelyke Gemoederen, en toegepast op allerlei Gewetens-gevallen en toestand der Ziele, nevens een korte handleiding tot waare Boetvaardigheid en vereeniging met Christus', door B.W. Marperger... *1792 1 deel*
- 247** 'Handleiding voor de Catechiseer-meesters en -meesteressen, aangesteld bij de Herstelde Evangelisch-Lutherse Gemeente te Amsterdam, door Johannes Hamelau, in leven eersten leeraar der genoemde gemeente' *1841 1 deeltje*
- 248** 'Korter vraagboekje over de Bijbelsche Geschiedenis, door A. Verwijs, predikant te Deventer' *1841 1 deeltje*
- 249** 'Evangelisch onderwijs' *1846 1 deeltje*
- 250** 'Kort Begrip der Bijbelsche Geschiedenissen benevens een kort bijvoegsel over de Kerkelijke Geschiedenis, door J.A. Noback, godsdienstonderwijzer bij de Hersteld Evangelisch-Luthersche Gemeente te Amsterdam' *1847 1 deeltje*
- 251** 'Beknopte Schets der Bijbelsche Geschiedenissen in Vragen en Antwoorden, tot handleiding bij het onderrigt der jeugd in dezelve, door J.C. Loman, Evangelisch-Luthersch Predikant te Amsterdam' *1854 1 deeltje*

- 252 'Christelijk Onderwijs-boekje ten gebruike bij Katechizatiën voor min- en meergevorderde leerlingen, opgesteld door de gezamenlijke predikanten der Nederduitsche Hervormde Gemeente van Leyden. 1^e stukje, behelzende de Bijbelsche en Kerkelijke... 1857 1 deeltje
- 253 'Overzicht van de Bijbelsche Geschiedenissen door A. Holst, onderwijzer aan de Stads-Armenscholen te Amsterdam' 1859 1 katern
- 254 Bijbelsche Historievragen tot gebruik van Katechizatiën en Christelijke Huisgezinnen' 1860 1 deeltje
- 255 'Handleiding tot de Kennis en Beoefening der Christelijke Leer door J.A. Helper Sesbrugger, in leven predikant bij de Hersteld Evangelisch-Luthersche Gemeente te Amsterdam, herzien door P.I. Helwig, predikant bij de gemeente' 1871 1 deeltje
- 256 'Kort Begrip der Christelijke Leer, naar de Handleiding tot de Kennis en Beoefening der Christelijke Leer, van J.A. Helper Sesbrugger, in leven predikant der Hersteld Evangelisch-Luthersche Gemeente te Amsterdam, door P.I. Helwig, predikant der gemeente' 1871 1 deeltje
- 257 'Het Ware Leven. Een lees- en leerboek voor het Huisgezin en het Catechetisch Onderwijs, door C.L.W. Westhoff, Evangelisch-Luthersch predikant te Utrecht en J.P.G. Westhoff, Hersteld Evangelisch-Luthersch predikant te Amsterdam' 1872 1 deel
- 258 'Bijbelsche Geschiedverhalen voor scholen en huisgezinnen in tweemaal twee en vijftig lessen' 1877 1 deeltje
- 259 'Beknopte Handleiding der Christelijke Leer ten gebruike bij het Catechetisch Onderwijs in de Luthersche Kerk, door P.I. Helwig, predikant te Amsterdam 1881 '1 deeltje
- 260 'Korte Handleiding bij het Onderwijs in de Bijbelsche Geschiedenis, door Dr. Joh. W. Pont, Luthersch Predikant te Schiedam' 1894 1 deeltje

2.9.4 Studenten

- 261-268 Amsterdamsche Studenten-Almanak 1888 - 1895 8 delen
- 261 Voor het jaar 1889 1888
- 262 Voor het jaar 1890 1889
- 263 Voor het jaar 1891 1890
- 264 Voor het jaar 1892 1891
- 265 Voor het jaar 1893 1892
- 266 Voor het jaar 1894 1893
- 267 Voor het jaar 1895 1894
- 268 Voor het jaar 1896 1895
- 269 'Jaarboek der Universiteit van Amsterdam (1901-1902)' 1903 1 deel

2.9.5 Kerkgeschiedenis

- 270-275 'Jaarboek der Vereeniging voor Nederlandsch-Luthersche Kerkgeschiedenis, in haar naam uitgegeven door Dr. J.W. Pont' 1909 - 1916 6 delen
- 270 Deel II 1909
- 271 Deel III 1910
- 272 Deel IV 1911
- 273 Deel V 1913
- 274 Deel VI 1915
- 275 Deel VII 1916

2.9.6 Publikaties van de Evangelisch-Lutherse Kerk

276-279 Reglementen voor het bestuur van de Evangelisch-Lutherse Kerk in het Koninkrijk der Nederlanden 1860 - 1915 1 omslag en 3 delen

276 - 1860 - 1873

277 - 1888

278 - 1906

279 - 1915

280-284 Jaarlijkse verslagen van de staat van het Evangelisch-Luthers Kerkgenootschap in het Koninkrijk der Nederlanden, met verslagen (notulen) van de Evangelisch-Lutherse Synode 1884 - 1934 5 delen

280 - 1884 - 1894

281 - 1894 - 1904

282 - 1904 - 1914

283 - 1914 - 1924

284 - 1924 - 1934

285 Herinneringsboekje 'Tot een aandenken aan uwe belijdenis', uitgereikt aan Hendrika Kerssemeijer door de kerkeraad van de Evangelisch-Lutherse Gemeente te Amersfoort 1875 1 katern

286 Informatieboekje van de Evangelisch-Lutherse Wijkvereniging Wijk II van de Evangelisch-Lutherse Gemeente te Amsterdam 1948 1 katern

2.9.7 Overige titels

287 'Verslag van het Eerste Christelijk Congres tegen het alcoholisme, gehouden te Utrecht op 25 en 26 augustus 1909' 1910 ca. 1 deel

288 'De Armenwet, toegelicht uit de schriftelijke en mondelinge gedachtenwisseling tusschen regeering en Staten-Generaal door Jhr. mr. H. Smissaert' 1912 1 deel

289 'De Armenwet in de praktijk. Beknopt overzicht van den inhoud der Wet en der Algemeene Maatregelen van Bestuur, tot hare uitvoering, samengesteld door J.R. Snoeck Henkemans' 1912 1 deeltje

290 'Rapport van de staatscommissie, ingesteld bij Koninklijk Besluit van 13 oktober 1910, No. 21' (reorganisatie van de Protestantse Kerk in Nederlands-Indië) 1913 1 deel

291 'Vrijheid van geweten ook voor den krijgsvrijheid. Een woord tot allen, die naar eisch van hun geweten willen medewerken aan het volkspetitionnement voor gewetensvrijheid' 1915 ca. 1 katern

292 'Kerk en drankbestrijding door D. van Krevelen' 1917 ca. 1 katern

293 'Bedrijfsleven en de strijd tegen de armoede in Nederland door Dr. Ch.A. van Manen' 1918 1 deel

294 'Concept-reglementen behoorende bij het rapport van het bestuur over de Protestantsche Kerken in Nederlandsch-Indië, betreffende de reorganisatie der Protestantsche Kerken in Nederlandsch-Indië' 1920 1 deel

295 'Memorie's tot toelichting van de reglementen der Algemeene Protestantsche Kerk' 1920 1 deeltje

296 'Bewaar uw pand. Een stem van vijftig jaren, 1873-1923, ter herdenking van het gouden jubileum van de zondagsscholen der Hersteld Evangelisch-Luthersche Gemeente te Amsterdam door ds. A. Klinkenberg JAz.' 1923 1 deeltje

- 297 'Christelijk Onderwijs – Een maatschappelijk belang door N. Schenkman, hoofd der school no. 2 van de Schoolvereniging 'Luther' 1925 ca. 1 *katern*
- 298 'De maatschappelijke beteekenis van het Christelijk Onderwijs. Toespraak, gehouden door P.J. Klopper, hoofd der school no. 1 van de Schoolvereniging 'Luther' 1925 ca. 1 *katern*
- 299 'Verslag van de commissie voor de scheiding van Kerk en Staat in Nederlandsch-Indië' 1927 1 *deeltje*
- 300 'Congresboek van het vijfde Christelijk Congres tegen het alcoholisme op 26 en 27 augustus 1931 te Utrecht 1931 1 *katern*
- 301 'De Oecumenische Beweging. Naar een Wereldconferentie der Christelijke Jeugd' 1935 1 *deeltje*
- 302 'Rapporten van de Wereldconferenties der Kerken te Oxford en Edinburg, 12-26 juli en 3-18 augustus 1937' 1937 1 *deel*
- 303 'Oproep aan de Christenheid. Boodschap en Betuiging onzer eenheid der Wereldconferenties der Kerken te Oxford en Edinburg' 1937 1 *katern*
- 304 'Wijding in de kinderkerk, met aanhangsel van eenige aanvangsdiensten door M. van Woensel Kooy' *s.d.* 1 *deel*
- 305 'De varende gemeente. Een woord ter propaganda voor de Ned. Zeemans-Centrale' door ds. L.D. Poot *s.d.* 1 *katern*

2.9.8 Prenten

- 306 Prenten van figuren uit de vaderlandse en de kerkgeschiedenis, onder meer vier prenten van Maarten Luther, een van Philippus Melancton, een van Johannes Calvijn en een van Desiderius Erasmus *s.d.* 1 *portefeuille*